

428. num. 27. 1628

20.

1769, 2
2

ALBERTI PHILIPPI FRICKII
ICTI ET ANTECESSORIS.
IN ACAD. IVL. CAR.

MEDITATIO
SVPER

DIVERSIS HONORVM GENERIBVS
ANGELIS TRIBVI
SOLITIS

196
p. 264

A · P · C · N · c1o 1o CC LXVIII

HELMSTADII

EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO VIDVAE
SCHNORRIAE

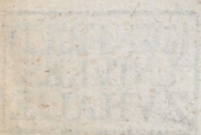

ALBERTI PHILIPPI FRICKII
1641 ET 1642

M. D. C. L. I. I.

DIVITIS HONORVM GENITIVVS
ANGELIS TRIBV

EX THEOPHANO ACADEMICO VIVANT
HELMSTADII
1641

Pium factum veteris ecclesiae, quae certis fidei nostrae mysteriis paulo religiosius meditandis certos anniuersaria vicissitudine dies constituit. Licet enim illa nunquam non pia mente versare, et lingua efferre mortales debeant: is tamen est animi humani ad haec sacra exploratus languor, ut, nisi coetibus publice actis, veluti quibusdam irritamentis subinde excitetur, salutarium Dei optimi maximi beneficiorum gratam memoriam supina obliuio facile transmittat. Crastino quidem die solemne sanctorum Angelorum festum celebrabimus, quo ea, quae ab Archangelo Michaelae contra satanam olim gloriose sunt gesta, quaeque ab eodem, et vniuerso coelitem exercitu, pro ecclesiae, rerum publicarum, singulorum fidelium salute, diuino ius-

IV

su, et nunc geruntur quotidie, deuotis meditationibus:
 nostris, praeuentibus uerbi diuini ministris, in conuentu
 fidelium pie recolemus. Angelos sane, quum sint Dei
 ministri ad iussa illius ordinati, esse quoque illius creatu-
 ras, dubio caret. De tempore uel ordine, quo creati
 fuerint, contentionem mouere, peruicaciae potius fuerit
 quam diligentiae. Terram esse perfectam, et coelos per-
 fectos cum omni exercitu eorum, narrat Moses. Quora
 autem die, praeter astra et planetas, alii quoque magis
 reconditi coelestes exercitus esse coeperint, anxie percun-
 ctari, quid attinet? Immoremur potius meditando iis ca-
 pitibus, quae nos in pietate haud fucata, timore Numi-
 nis diuini, uera fiducia, omnibus sanctitatis officiis que-
 unt erudire. Laetetur, quod Deus uoluerit, angelos
 suae erga nos beneficentiae dispensatores et ministros
 esse. Sanctis moribus et uita illibata conciliemus nobis
 hosce coelitus nobis concessos pedisequos, quos, sci-
 mus, pro nostra salute excubare, suscipere defensionem
 nostri, manibus suis nos sustinere, manere per circuitum
 nostrum, animas nostras deferre in quietem. Eos-
 dem iusto et decoro honore prosequi, nulli omitta-
 mus. Quum uero inter omnes constet, quosdam, au-
 rum nostrorum aetate, transgredi non erubuisse limites
 cultus Angelis tribui soliti: a stati huius diei, qua aedes
 sacrae ubique iam personant doctrina de Angelis, solem-
 nitate alienum non esse credidi, si meditationem *super*
diuer-

V

diuersis honorum generibus Angelis tribui solitis in lucem proferam. Tu, lector beneuole, qui artem aequi bonique sectaris, laborem hunc aequi bonique consule.

Prudentissimus Imperator, IVSTINIANVS in concepta formula iuramenti, quo Praefides Prouinciarum aequae ac eos, qui iudiciorum administrationem suscipere deberent, Angelorum quoque mentionem fieri, ac ad hoc sacramentum dirigi, iussit. Verba huius caesareae voluntatis in Novell. VIII., tit. 3., obuia ita sonant, Ὁμῶμι ἐγὼ τὸν Θεὸν τὸν παντοκράτορα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Θεὸν ὑμῶν, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ τὴν ἁγίαν ἑνδοξον Θεοτόκον καὶ ἀειπαρθένον Μαρίαν, καὶ τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, ἃ ἐν ταῖς Χερσὶ μου κρατῶ, καὶ τοὺς ἁγίους ἀρχαγγέλους Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ, iuro ego per Deum omnipotentem et Filium eius unigenitum, Dominum nostrum Iesum Christum et Spiritum Sanctum, et per sanctam gloriosam Dei genitricem et semper virginem Mariam, et per quatuor Euangelia, quae in manibus meis teneo, et per sanctos Archangelos Michael et Gabrielem. Quae solet, an haec sacramenti formula a IVSTINIANO praescripta impietatis sit infamanda, nec ne? Scimus, acuti ingenii iureconsultum, puta IO. SCHILTERVM *Manud. Philos. Moral. ad veram Iurispr.* C. II. n. 17. legislatoris defensore egisse, eundemque eo excusare conatum esse, quod Angeli Deo subian-

gantur tanquam vindictae diuinae instrumenta, per quos Numen Diuinum, si velit, ultionem suam exercere possit, non autem, ut per eos iuretur tanquam assertionis testes et perfidiae vindices. At, si ingenue dicendum, quid sentiamus de hac defensione, ea nobis non placet. Ni enim fallit animus, ea contrariatur claris legum verbis. Quum enim, IVSTINIANI aeuo, Christiani dogmata, quas simpliciter diuini libri proponunt, ex philosophorum, quae receperunt, opinionibus et sententiis explicare auderent: tristi admodum fato accidit, ut christiana ciuitas non modo in varias sectas, auctoribus quibusdam hominibus, qui ex suo magis sensu, quam ex verbis IESU CHRISTI et Apostolorum sapere volebant, discerperetur, sed ut illa etiam deficeret in quibusdam dogmatibus a fidei puritate primigenia, et non pauca mysteria inuolueret traditionum nebulis. In eorum censum iure referri debet doctrina de inuocatione Angelorum. Qua peruersa doctrina altas radices agente ad veri speciem accedit, IVSTINIANVM in ea fuisse sententia, Archangelos, quum per eos quis iuraret, commissi periurii aequae vindicem esse atque ipsam Deum. Nulli igitur dubitamus, adductam iurisiurandi formulam iustum et legitimum honorem, quem Angeli expectare a nobis possunt, non continere, sed eam potius redolere summam impietatem. Eam enim esse iurisiurandi vim ac potestatem,

ut

vt hoc praestando iurans inuocet Diuinum Numen ceu
perfidiae vindicem, si falsum apparuerit, quod iuramen-
to erat promissum. Dubio igitur caret, vti singulas cre-
aturas, sic etiam angelos hic excludi, quoniam his nec
καρδογρωσία, nec ius vindictae tribui poterit.

Hanc rationem Angelis honorem cultumque tri-
buendi excipiat iam alia. Scimus nempe, non Sanctis tan-
tum et Martyribus, sed etiam Angelis templa esse anti-
quitus consecrata. Quid igitur sentiendum de templo-
rum consecratione in honorem Angelorum facta? Dubio
caret, in primitiua ecclesia consecrationem templorum
soli Deo tantum eiusque cultui fuisse factam. Vn eius
rei testimonium. Vnicum e pluribus attulisse, e re erit.
AVGVSTINVS scilicet cum MAXIMINO Episcopo Arianorum
disputans ad probandam Spiritus Sancti diuinitatem hoc
argumento vtitur, quod, ipsum Deum esse, necesse sit,
quoniam in eius honorem templa exstruerentur et dedi-
carentur, quod, vlli rei creatae fieri, sacrilegium foret.
Verba, quae contra *Maximinum* L. I. T. VI. opp. p. 689.
ea propter profert, ita sonant, *nonne, si templum alicui
sancto angelo excellentissime de lignis et lapidibus faceremus,
anathematizaremur a veritate Christi et ab ecclesia Dei, quo-
niam creaturae exhiberemus eam seruitutem, quae vni tan-
tum deberetur Deo.* Si ergo sacrilegi essemus faciendo tem-
plum

VIII

plum cuiuscunque creaturae, quomodo non est Deus verus, cui non templum facimus, sed nos ipsi templum sumus? Quo testimonio nihil clarius esse potest ad id, quod diximus, probandum. Quod de ecclesiis obseruauimus, idem de altaribus etiam dicendum, quod scilicet soli Deo, nec alii rei cuidam fuerint dedicata. At subinsequitis temporibus accidit, ut templa aut sancti cuiusdam siue martyris, aut archangelorum, aut ipsius fundatoris nomen nanciscerentur. Tantum vero abest, ut istum honorem pia antiquitas religiosum aut diuinum fuisse crederet, ut potius, annorante ZIEGLERO ad *Lancell. Instit. Iur. Canon.* L. II. T. XVII. §. 12., fundatores templorum eum considerarent ceu humanum, qui honorifica sanctorum et archangelorum recordatione absolueretur. Si igitur ad Angelorum venerationem nihil infertur, quum templa in eorum honorem exstruantur, et ab illis nomen sortiantur: nullam deprehendo causam, ob quam talem destinationem et consecrationem templorum in honorem archangelorum factam damnaremus, aut statueremus, iis quid inesse, quod cum religione pugnet.

nam iam aliam rationem cultus, quem Angelis antiquitas tribuit, consideramus. Constat nempe, Deos a Romanis institutos fuisse heredes in supremis tabulis. Imitati hosce sunt ii, qui Christo nomen dederunt; et Archangelos here-

heredes scribebant vel ex affe, vel ex femisse, vel aliis partibus inaequalibus. Ipse diuus IUSTINIANVS hunc in modum edicit L. 26. §. 1. sq. C. de SS. Eccl. Apponamus verba huius caesareae voluntatis, quam CONTIO praetermiss. class. I. op. 193. debemus. Ita sonant εἰ μὲν ἐστὶ κατὰ τὴν πόλιν ἐκείνην, ἢ τὴν ἐνορίαν, αὐτῆς, εὐκτήριος δίκος εἰς τιμὴν ἐκείνη τῶν σεβασμωτάτων ἀρχαγγέλων ἢ τῶν ἀγιωτάτων μάρτυρων αὐτὸν δοκεῖν γεγράφθαι κληρονομόν· εἰ δὲ ἐν ἑσσι κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν, ἢ τὴν ἐνορίαν τοῦτος δίκος· Τρικαῦτα, τοῖς κατὰ τὴν μητρόπολιν σεβασμίους δίκους· Καὶ εἰ κατ' αὐτὴν γὰρ ἐνεσθῆναι τοῦτος τις δίκος, ἐκείνῳ δοκεῖν τὸν κληρον, ἢ τὸ πρεσβεῖον, ἢ τὸ φιδεικόμισσον καταλελειφθαι· εἰ δὲ μὴ ἐκῆσε φανερῶς τοῦτος τις δίκος ὧν, αὐτῶς τὰ κατὰ τὸν ἀγιωτάτων ἐκκλησίας τοῦτο λαμβάνειν· δηλονότι ταῖς ἀγιωτάταις ἐκκλησίαις ἅπαντες οἱ λοιποὶ δικαίως παραχωρῶσιν δίκου· Πλὴν εἰ μὴ γένοιτο πρόδηλος ὁ τελευτήσας ἕτερον μὲν τοῖς ἐνθυμηθεῖς ὄνομα προσθεῖναι, ἕτερον δὲ εἰπὼν διὰ τὸ καὶ τὸ τοῖοντον ἡμᾶς γινώσκων κατὰ τινὰ διαθήκην ἐπὶ τοῦ πόντος γενέσθαι, κακῶςτε πάλιν ἀντὶ τοῦ γεγραμμένου παρασεύσασθαι κρατῆσαι τὸ ἀληθές· εἰ μὲν τοι ὁ μὲν ἐν τῶν τούτων συχνῶς ὁ τελευτήσας ἐφοῖτα, καὶ τινα πρὸς αὐτὸ μείζονα ἔτι προσπάθειαν, ἐκείνῳ δοκεῖν καταλελειφθαι τὸ πρεσβεῖον· εἰ τὲ οὐδὲν τοῖτο ἐνεσθῆναι, μαλλον ἐν τῶν τῶν αὐτῶ ὀνόματος ἐνδεσέρω δίκω, καὶ δεομένῳ βοηθείας τυχεῖν, δοκεῖ τὸ τοῖτον καταλελειφθαι πρεσβεῖον, ἦτοι τὴν κληρονομίαν, Id est, interprete CONTIO, si quidem aliquis fit

B

iii

in illa ciuitate vel vicinia eius, venerabilis locus in honorem illius reuerendissimi ARCHANGELI vel martyris constructus, videri ipsum scriptum esse heredem: si vero nullus talis locus est in illa ciuitate, vel vicinia eius, tunc venerabilia loca, quae in metropoli eius sunt, videri instituta, et si quidem in ipsa metropoli inuentus fuerit talis aliquis locus, illi procul dubio videri relictam vel hereditatem, vel legatum, vel fideicommissum. Si vero illic nullus talis locus apparet, denique ecclesias, quae in illo loco sunt, capere id debere. Sane sanctissimis ecclesiis omnes aliae domus cedunt, nisi constet, defunctum alium locum sensisse et voluisse adiacere, et aliud dixisse. Nam tale quid accidisse, et nos scimus, in cuiusdam Pontici testamento: et tunc etiam constitutum fuisse, ut contra scriptum veritas obtineret. Si autem testator certum locum non adposuerit, multa autem templa eiusdem tituli aut nominis in illa ciuitate inuenta fuerunt, vel eius vicinia, si quidem in aliquo illorum defunctus frequenter versabatur, et maiorem erga illud habebat affectionem, illi templo videri legatum relictum. Si vero nihil tale inuenietur, maxime ei templo ex multis eiusdem nominis videatur relictum legatum vel hereditas, quod est caeteris indigentius et magis opis et elemosynae egens.

Quo iussu Imperatoris nil clarius cogitari potest.
Si PROCOPIO ad hanc vitam redire contingeret, eundemque

demque interrogares, a quam causa haec constitutio sacerdotibus et egeis tantopere fauens esset profecta: dubio procul responsum ferres, quia IVSTINIANVS, dum sacerdotibus aliorum possessiones inique inuadentibus indulget, pius erga Deum videri volebat, sua aliorumque crimina pietate obtegens. At nihil causae subest, ob quam simulatori egregio, qui a mendacio contra veritatem stare plurimis argumentis conuictus est, credamus potius, quam incorruptis aliorum testimoniis, qui IVSTINIANI studium sacrarum literarum, quas a THEOPHILO edoctus ad multam usque noctem cum viris Deo debitis indagavit, et laudabilem egentium curam praedicant multis cum elogiis, quae videre licet in I. EICHELII *animadu. ad Procop. ἀνέκδοξα*, p. 6. 2. sq. Potius indagemus, an TRIBONIANVS huius legis auctor sit. Id non crediderim. Ex iis, quae GAUDENTIVS *de Iustiniani Saeculi moribus* P. I., C. IV. profert, notum est, quod priorum saeculorum Imperatores, quum ferrent leges de religione ac religionis antistibus, nihil tamen de negotiis ad rem sacram pertinentibus innovassent sine suffragiis antistitum, quos vel domi consulebant, vel in confessionibus publicis audiebant. Veritati ergo accessit, IVSTINIANVM, quum edictum ferret de rebus christianorum, TRIBONIANVM ceu consilii adiutorem non adhibuisse, sed EPIPHANIVM, praesidem Constantinopolitanum, ad quem

integra de sanctis fidei dogmatibus epistola est perscripta L. 7. C. de sum. trin., et qui proin constitutionem nostram confecisse videtur. Si porro disquiramus, quid causae sit, quare locum, si cui quid relictum vellent, certo suo et proprio vocabulo neglexerint testatores. Moueri enim dubium posset, talem institutionem esse inanem, utpote sine certo consilio factam §. 25. I. de legat. Iurare auferim, causam non fuisse aliam, quam quia Archangelorum nomen vltimis tabulis additum conuenienter demonstrabat templum, quod in honorem Angelorum erat extructum. Sciunt vero omnes, heredem incertum non esse, quem testator signis et demonstrationibus, quae voluntatem testatoris indicarent, declarat.

Quod de iis, quae conditis vltimis tabulis Archangelo relicta sunt, statuit IUSTINIANVS, idem ferre ante eum de donatione Angelo cuidam facta sancit, et eiusce generis donationem ad oratorium, xenodochium, nosocomium in honorem Angelorum aedificandum valere iussit ZENO Imperator. Audias eum L. XV. C. de SS. Eccl. ita disponentem, *si quis donauerit aliquam rem mobilem vel immobilem, vel se mouentem, aut ius aliquod personae Martyris, aut Propbetae, aut ANGE- LI, tanquam ipsi postea oratorium aedificaturus: et donationem insinuauerit, apud quos necesse est, cogitur opus, quamuis*

uis nondum inchoatum fuerit, perficere per se, vel per heredes, et perfecto operi dare ea, quae donatione continentur. Idem et in xenodochiis et Nosocomiis et Ptochiis obtinet, licentia danda Episcopis et Oeconomis conuenire ipsos. Ni igitur animus noster nos fallit, ZENO Imperator cultum erga Angelos eo tribuit, quod istam donationem ceu validam declararet, quae fieri in eorum venerationem.

Dum nobis de honore Angelis exhibito sermo est: illud silentio omittere non possumus, quod de Ordine S. Michaelis a Regibus Franco-Gallis est constitutum. Videntur isti decantissimum istud dogma adoptasse, dari genios, angelos tutelares, praesides regnorum, urbium, hominum. Quare non modo crediderunt, Galliam in custodia singulari Michaelis Archangeli esse, sed in honorem huius protectoris ordinem equestrem S. Michaelis instituerunt. CAROLVS VII. enim, rebus prope desperatis, interuentu puellae illius bellatricis, puta Ioannae Aurelianensis, insignem ab Anglis reportauit victoriam, et ab eorum obsidione urbem Aureliam liberauit. Creduli nonnulli, Michaellem Archangelum pro Gallis pugnantem se vidisse, iactabant. Motus tanti auxilii superstitione CAROLVS VII. iussit, vt imago S. Michaelis vexillo regio infereretur, verbis ex Dauide additis: Ecce

XIII

Michael vnus de principibus primus venit in adiutorium meum; item, nemo est adiutor meus in omnibus, nisi Michael Princeps noster. Tandem filius eius CAROLVS XI. votum patris de instituendo ordine equeſtri in honorem S. Michaelis adimpleuit, et A. C. MCCCCLXIX. torquem huius ordinis gestandam dedit, constantem conchis per funiculum cohaerentibus, appensa imagine S. Michaelis Satanam coelo exturbantis, addito lemmate Immenſi tremor oceani,

Licet Michaelem neque veneremur tanquam ſingularem eccleſiae vel regni cuſtodem, neque ex aliis angelis cuius noſtrum protectorem eſſe credamus: tamen Angelos tanquam Dei miniſtros amamus, laudamus, et in id incumbimus, vt digni ſimus tutela angelorum.

Huius officii vos admonemus, CIVES CARISSIMI, talem viuite vitam, qua Angelorum conſortio et comitatu vos non indignos reddatis, i. e., viuite, vt legibus diuinis aeque ac humanis, quae vos obligant, conueniens eſt. Sic aliquando, poſtquam miſerae huius et vanitatis penitus immerſae vitae exuias depoſueritis, Angelorum ſocii Deum intueri et cum toto coelitem Choro et ſub eius quaſi vmbra beatiffimam illam cantilenam

nam Sanctus, Sanctus, Sanctus est Dominus Deus Ze-
baoth, inronare poteritis.

P. P. in Academia Julia Carolina a. d. III. Calend.
Oct. A. S. R. c1o Iccc1xix.

XX
In nomine Domini Amen
P. R. in ...
Ora. A. R. ...

X 239 6279

628. mem. 27

20

1769, 2

2

ALBERTI PHILIPPI FRICKII
ICTI ET ANTECESSORIS.
IN ACAD. IVL. CAR.

MEDITATIO

SVPER

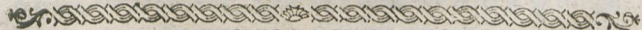
DIVERSIS HONORVM GENERIBVS
ANGELIS TRIBVI

SOLITIS

pp. 367

A · P · C · N · clō 15 CC LXVIII

HELMSTADII

EX TYPOGRAPHEO ACADEMICO VIDVAE
SCHNORRIAE

